

STRATEGI FÖR SVENSK VILTFÖRVALTNING

EN NYSTART FÖR SVENSK VILTFÖRVALTNING

Naturen och samhället är i ständig förändring. Landskapet, klimatet och viltstammarna varierar över tiden, liksom samhällets prioriteringar och vårt sätt att bruka den mark där viltet lever. Sverige har i dag historiskt stora viltstammar. De är en resurs som brukas till nytta och glädje för många människor men orsakar också skador på landsbygdens näringar. Framtidens viltförvaltning behöver kunna hantera ständig förändring – varierande viltstammar, invasiva arter, nya sätt att förvalta och oförutsedda händelser i klimatförändringarnas spår. I Strategi för svensk viltförvaltning pekar Naturvårdsverket ut vägval för att utveckla och stärka svensk viltförvaltning.

STRATEGI FÖR SVENSK VILTFÖRVALTNING

GEMENSAMT ANSVAR FÖR EN GEMENSAM RESURS

Våra viltstammar är en förnybar naturresurs med stor potential att bidra till både livskvalitet för många människor och till regional utveckling. De ger oss möjligheter till naturupplevelser, jakt och tillgång till viltkött. Men de skapar också problem och utmaningar. Viltet orsakar skador på rennäring, jord- och skogsbruk och i samband med trafikolyckor. Rovdjuren påverkar förutsättningarna för jakten och livet på landsbygden.

Synen på viltets värden och hur det bäst ska förvaltas varierar beroende på människors olika intressen och värderingar. Samhället behöver hitta sätt att både ta vara på den resurs som viltet utgör och hantera de utmaningar och konflikter som det skapar. Viltet är en gemensam resurs som behöver förvaltas gemensamt, i dialog och samverkan mellan olika intressen.

BALANSERA MELLAN ATT BRUKA OCH BEVARA

Till viltförvaltning räknas de åtgärder som görs för att de arter av vilt som finns naturligt i Sverige ska finnas långsiktigt i livskraftiga bestånd som en del av Sveriges fauna, för jakt och för andra upplevelser.

Viltet ska förvaltas på ett hållbart sätt, vilket innebär att både ekologiska, sociala, kulturella och ekonomiska aspekter ska vägas in i förvaltningen. En hållbar viltförvaltning innebär att vi ständigt balanserar mellan brukande och bevarande av vilt och hittar sätt att hantera både möjligheter och problem som viltet orsakar.

EN LÄRANDE FÖRVALTNING MED DELAKTIGHET

Viltförvaltningen ska vara adaptiv. Med det menas att den ska vara lärande – den ska hela tiden utvecklas genom ny kunskap och anpassas till förändringar som sker i naturen och i samhället.

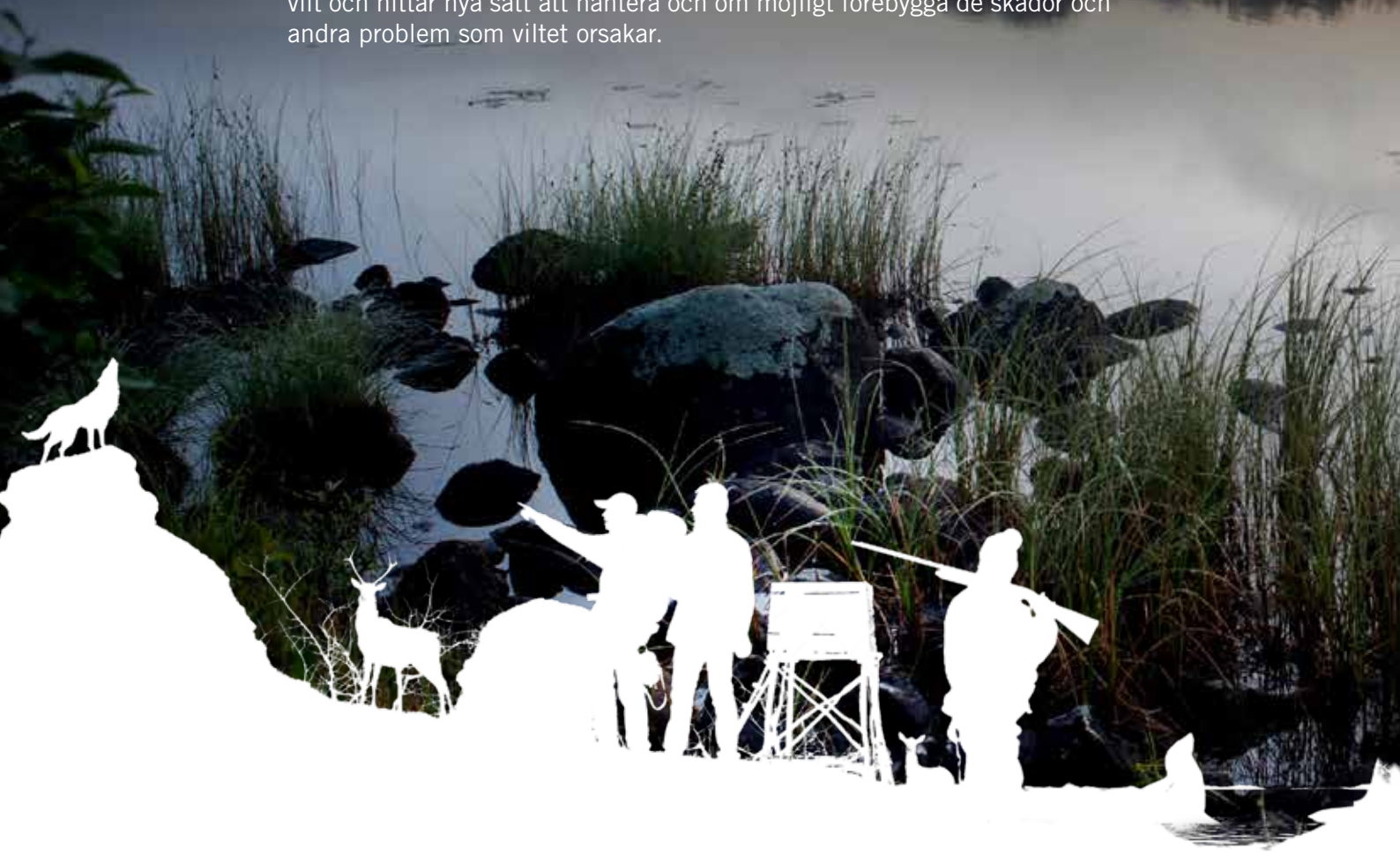
Den ska också vara ekosystembaserad vilket innebär att den ska ta hänsyn till hur människan, olika viltarter och landskapet samspelar och påverkar varandra.

En lärande och ekosystembaserad förvaltning bygger på att det finns en gemensam kunskapsbas som ger en så korrekt bild av verkligheten som möjligt. När man utifrån den kunskap som finns sätter mål för förvaltningen ska de som berörs vara delaktiga, så att olika intressen kan vägas mot varandra och nödvändiga kompromisser göras.

Beslut ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Det innebär att förvaltningen till stor del styrs på regional och lokal nivå.

EN VISION FÖR SVENSK VILTFÖRVALTNING

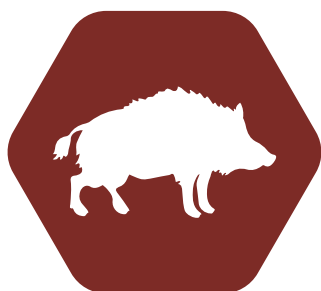
Naturvårdsverket har formulerat en vision för arbetet med viltförvaltning. Visionen kan ses som en långsiktig målbild för svensk viltförvaltning. Den tar fasta på viltets värden i bred bemärkelse – för naturupplevelser och besöksnäring, för jakt, för tillgång till viltkött och för bevarande av biologisk mångfald. Alla människor ska ha möjlighet att ta del av dessa värden oavsett bakgrund, kön, funktionshinder eller andra förutsättningar. För att alla ska kunna uppleva viltets värden krävs att vi utvecklar brukandet av vilt och hittar nya sätt att hantera och om möjligt förebygga de skador och andra problem som viltet orsakar.

”En viltförvaltning i balans gör att alla kan uppleva viltets värden.”

VÄGVAL SOM **UTVECKLAR** VILTFÖRVALTNINGEN

FRÄMJA BRUKANDE AV VILT SOM RESURS

ALLA SKA KUNNA TA DEL AV VILTETS VÄRDEN

Det ska vara enkelt för olika grupper att ta del av olika former av brukande och för jägare att få tillfällen att jaga. Jakt, viltturism och annat brukande av vilt ska inte begränsas av omotiverade hinder utan utgångspunkten är att det ska främjas.

VILT SKA GÅ ATT BRUKA PÅ OLIKA SÄTT

Viltet ska kunna brukas på ett mångsidigt sätt som skapar värde i flera led – för naturupplevelser, friluftsliv och turism, jakt som fritidsintresse eller näring, produktion och förädling av kött och andra produkter. Regler ska förenklas där det är möjligt och myndigheter bör alltid beakta påverkan på brukandet av vilt när de fattar beslut inom till exempel markanvändnings- och friluftsförhållanden.

JÄGARE SKA FÅ SERVICE OCH TILLGÅNG TILL INFORMATION

Myndigheternas service och information till jägare och andra brukare ska använda möjligheterna med modern teknik och ha användarens behov i centrum. En jägareexamen av god kvalitet ska främja en långsiktigt hållbar och etisk jakt.

HANTERINGEN AV VILTPRODUKTER SKA VARA ENKEL

Det ska finnas en enkel och säker hantering av den naturresurs som viltköttet utgör. Jakt, handel, distribution och förädling av viltkött och andra produkter av vilt ska utformas så att livsmedelshygien och köttkvalitet säkras och så att så mycket som möjligt av djuret tas till vara. Viltkött bör vara ett naturligt inslag i den mat som serveras inom den offentliga sektorn. Produkter av vilt ska också utan omotiverade hinder kunna användas inom konst, design, hantverk och slöjd.

BRUKANDE SKA SKE LAGLIGT OCH MED GOD ETIK

En grundförutsättning för allt brukande är att vi har livskraftiga och artrika viltstammar. Allt brukande ska ske enligt de bestämmelser och internationella åtaganden som finns och med ett etiskt förhållningssätt.

FÖREBYGG SKADOR OCH ANDRA PROBLEM SOM VILTET ORSAKAR

ARBETET MED SKADOR SKA FOKUSERA PÅ FÖREBYGGANDE

Klövvt och stora fåglar ger i dag skador på jord- och skogsbruk som lokalt kan bli mycket stora. Även rovdjuren orsakar skador och andra problem för bland annat rennäringen och tamdjursägare. Viltförvaltningen ska aktivt bidra till att förebygga skador och andra problem. Invasiva arter och arter som inte genom naturlig utbredning förekommer i Sverige ska hindras att etablera och sprida sig i landet. Spridning av sjukdomar och parasiter ska övervakas och bekämpas.

DET SKA VARA ENKELT ATT BEDÖMA OCH HANTERA SKADOR

Staten ansvarar i dag för ett ersättningssystem för vissa skador orsakade av vilt. Rennäringen får ersättning för förekomst av stora rovdjur. För rennäringen har staten formulerat en toleransnivå för vilka förluster på grund av stora rovdjur som näringen ska acceptera. Acceptansnivåer bör finnas även för andra areella näringar. Ansvar för att dokumentera och kontrollera skador av vilt behöver göras tydligt. Det ska finnas standardiserade metoder och verktyg som gör det enkelt att inventera och rapportera skadorna.

RESURSER SKA FINNAS FÖR FÖREBYGGANDE ARBETE

Staten behöver säkra att det finns resurser för ett effektivt förebyggande arbete, både när det gäller kunskapsspridning och praktiska åtgärder. Innovation om skadeförebyggande beteenden och åtgärder behöver främjas. Regionala myndigheter och kommuner bör ges förutsättningar att bidra i arbetet med att förebygga skador.

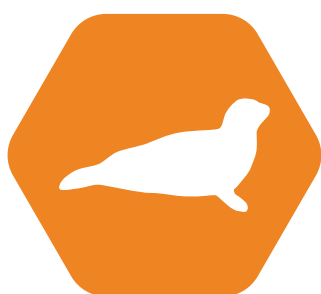
UTVECKLA METODER FÖR FLERARTSFÖRVALTNING

Viltarterna och landskapet samspelar och påverkar varandra. Förvaltningen behöver i större utsträckning kunna förvalta arter ur ett ekosystemperspektiv, för att bättre hantera till exempel skador från flera olika arter av klövvt inom ett område. För att det ska vara möjligt behövs kunskap och metoder för flerartsförvaltning. Det behöver också finnas en god kunskap om viltstammarnas storlek och utbredning vilket ställer krav på väl fungerande inventeringar.

TYDLIGA RAMAR FÖR BESKATTNING OCH UTFODRING

Det ska finnas ett tydligt regelverk och vägledning för hur vilt bör beskattas för att bäst förebygga skador. Populationsreglerande jakt på arter som orsakar stora skador bör särskilt främjas. Det behöver också klargöras var, hur och när vilt får utfodras.

VÄGVAL SOM STÄRKER VILTFÖRVALTNINGEN

SKAPA EN TYDLIG OCH FÖRUTSÄGBAR VILTFÖRVALTNING

VILTFÖRVALTNINGEN SKA VARA LÅNGSIKTIG OCH FÖRUTSÄGBAR

Stabila förutsättningar gör det möjligt för alla som deltar i förvaltningen att planera sin verksamhet. En fungerande viltförvaltning behöver vara långsiktig och förutsägbar. Myndigheternas kommunikation kring förändringar i förvaltningen ska vara transparent och tydlig.

LAGSTIFTNINGEN SKA VARA MODERN OCH STYRMEDLEN EFFEKTIVA

Jaktlagstiftningen ska vara lätt att tillämpa och vägleda kring och fungera tillsammans med annan lagstiftning. Den ska ge utrymme för anpassning till förändringar i såväl naturen som i samhället. Det behövs också en effektiv tillsyn för att säkra att lagarna följs. Ekonomiska styrmedel som bidrag och anslag ska vara transparenta och enkla att följa upp.

ANSVAR, ROLLER OCH MANDAT SKA VARA TYDLIGA

Myndighetsbeslut ska vara transparenta och rättssäkra. Ansvarsfördelning och mandat för myndigheter och andra aktörer inom viltförvaltningen ska vara tydligt formulerade och verksamheten följas upp regelbundet. Det ska vara lätt att ta reda på vilken myndighet som fattar beslut i ett ärende och att följa ärendets gång.

BESLUT SKA FATTAS PÅ RÄTT NIVÅ MED RÄTT KUNSKAP

Beslut inom viltförvaltningen ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Förvaltningen kräver avvägningar och kompromisser mellan olika intressen, och frågornas karaktär avgör om det bäst görs på internationell, nationell, regional eller lokal nivå. Regionaliseringen av viltförvaltningen bör utvärderas och fortsätta i den takt det är möjligt. Berörda aktörers synpunkter och erfarenheter ska tas med i utvärderingar av regionaliseringen. Den som fattar beslut ska ha kunskap om viltförvaltning, om gällande lagstiftning och om de ramar som sätts genom Sveriges EU-medlemskap.

FÖRVALTNINGEN AV VILT SKA SKE I SAMVERKAN

Viltet berör många olika intressenter i samhället. Det ställer krav på ett gemensamt ansvarstagande och respekt för skilda värderingar och synpunkter. Alla inblandade har ett ansvar för att bidra till en fungerande samverkan. Forum för samverkan på olika nivåer behöver utvecklas och utvärderas.

BYGG VILTFÖRVALTNINGEN PÅ KVALITETSSÄKRAD KUNSKAP

BESLUT SKA BASERAS PÅ BÄSTA TILLGÄNGLIGA KUNSKAP

Viltförvaltningen ska använda den bästa tillgängliga naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga kunskapen som grund för beslut. Naturvårdsverket har en viktig roll i att undersöka behovet av ny kunskap, sprida resultat av forskning och utvärdering samt informera om de verktyg och metoder som används. I och med regionaliseringen av förvaltningen är fler personer än tidigare delaktiga i beslut inom viltförvaltningen. Det ställer krav på att till exempel forskningsresultat och data om viltpopulationerna är tillgängliga för olika intressenter.

IT-SYSTEM SKA VARA MODERNA OCH ANVÄNDARVÄNLIGA

Det finns i dag en mängd olika it-system som hanterar information som används i viltförvaltningen. Det finns olika huvudmän för olika typer av data. Genom att samverka mer och tillämpa regeringens principer för e-förvaltning kan myndigheter både effektivisera sin verksamhet och underlätta för olika system att utbyta information. Myndigheternas samlade information om vilt bör utvecklas och förenklas ur ett användarperspektiv.

DATA SKA VARA ÖPPNA OCH TILLGÄNGLIGA

Det ska vara tydligt vilken information myndigheterna utgår från i sina beslut. Grundprincipen för hantering av data ska vara att all data som inte omfattas av sekretess ska vara öppen och tillgänglig för olika aktörer. Det gör det också möjligt för företag, organisationer och andra att använda informationen för nya innovativa lösningar på området. All data ska även hanteras rättssäkert, med långsiktigt säker lagring och enkel tillgång till de data som behövs i förvaltningen.

SAMARBETA AKTIVT MED ANDRA LÄNDER

SVERIGE SKA DELTA AKTIVT I EU:S ARBETE

Sverige är en del av Europeiska unionen och EU:s bestämmelser har stor påverkan på hur vi kan förvalta viltet i Sverige. Därför är det viktigt att delta aktivt i EU-arbetet och föra fram den svenska viltförvaltningens behov och erfarenheter för att bidra till en lärande och anpassningsbar förvaltning.

SVERIGE SKA SAMARBETA MED ANDRA LÄNDER I VILTFÖRVALTNINGEN

Sverige bör fördjupa samarbetet med andra länder för en ökad samordning av förvaltningen av de arter som flyttar eller rör sig över nationsgränserna. Många viltpopulationer kan sägas vara gemensamma för flera länder. Vi bör också eftersträva ett ökat utbyte av praktisk förvaltningskunskap mellan länder, till exempel vad gäller inventeringar och annan viltövervakning. Genom att delta på den internationella forskningsarenan genom till exempel internationella forskningsprogram kan vi också bidra till att skapa ökad kunskap som kan utveckla viltförvaltningen.

OM NATURVÅRDSVERKETS STRATEGI FÖR SVENSK VILTFÖRVALTNING

Strategi för svensk viltförvaltning är en nationell strategi som beskriver vägval för att utveckla och stärka Sveriges viltförvaltning fram till år 2020. Den berör alla myndigheter och aktörer som har intressen i viltet och hur det förvaltas. Strategin ska ses som en vägvisare som kan användas som grund för egna strategier, mål och aktiviteter.

Enligt jaktlagen definieras alla vilda däggdjur och fåglar som vilt. Strategin fokuserar på förvaltningen av de arter vi förvaltar aktivt genom jakt – det som kan kallas ”jaktbart vilt”. I det inräknas även arter som är potentiellt jaktbara nu och i framtiden.

Den övergripande viltpolitiken och lagstiftningen om jakt och vilt beslutas av Sveriges riksdag. EU:s lagstiftning och internationella åtaganden sätter också vissa ramar för viltförvaltningen. Naturvårdsverket är den centrala förvaltningsmyndighet i Sverige som ansvarar för frågor om jakt och vilt. Även andra myndigheter, till exempel länsstyrelserna, Jordbruksverket och Skogsstyrelsen har viktiga roller i viltförvaltningen.

Strategi för svensk viltförvaltning är framtagen av Naturvårdsverket på uppdrag av regeringen. I arbetet med strategin har vi konsulterat representanter för länsstyrelser och andra myndigheter, intresseorganisationer, forskarsamhället och de areella näringarna.

